

Hafızada Tutma Tekniği ile İlgili Konuşma Etkinlikleri

Kader Yeniçeri Tuna¹

Fulya Topçuoğlu Ünal²

Özet

Bu araştırmada hafızada tutma tekniğinin etkinliklerle zenginleştirilmeye çalışılması ve konuşma becerisine katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Konuşma becerisini geliştirmede kullanılan yöntem ve tekniklerden biri de hafızada tutma tekniğidir. Hafızada tutma tekniği belli kodlarla, oluşturulan metni sıralamaya koymak şeklinde açıklanmaktadır. Hafızada tutma tekniği konuşma becerisinin zihinsel süreçlerini geliştirmeye yönelik bir tekniktir. Üst düzey düşünce becerilerinin içerisinde yer alan yorumlama, sınıflandırma, ilişkilendirme, sorgulama yöntemleri bilginin zihinde düzenli depolanmasını sağlar. Böylece konuşurken bireylerin bilgilerini zihne getirmelerini ve ifade etmelerini kolaylaştırır. Bundan dolayı hafızada tutma tekniğinin kullanılması konuşma becerisinin daha etkili ve verimli olmasına yardımcı olacaktır. Hafızada tutma tekniği öğrencilerin daha fazla detayı hatırlamasına yardımcı olarak sözlü iletişim becerilerinin geliştirilmesine ve daha iyi konuşmacı olmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca Hafızada tutma teknikleri, kelime bilgisini artırarak konuşma için gerekli bilgilerin hızlıca hatırlanmasına daha önce öğrenilen bilgilerin hafızaya geri çağrılıp karmaşık konuların ele alınması için fayda sağlayacaktır. Hafızada tutma tekniklerini etkili bir şekilde kullanmak için uygulamalı olarak kullanılması önemlidir. Bu çalışmada tasarım tabanlı araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma nesnesini hafızada tutma tekniği etkinlikleri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamada doküman inceleme, verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak ise hafızada tutma tekniği ile ilgili konuşma etkinliklerinde kullanılabilecek tavsiye niteliğinde etkinliklere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hafızada tutma tekniği, konuşma, konuşma becerisi, teknik

Speaking Activities Related to Memory Retention Technique

Abstract

In this research, it is aimed to try to enrich the memory retention technique with activities and to contribute to speaking skills. One of the methods and techniques used to improve speaking skills is the memory retention technique. The memory retention technique is explained as putting the created text in order with certain codes. Memory retention technique is a technique aimed at improving the mental processes of speaking skills. Interpretation, classification, association and

¹ Doktora Öğrencisi Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü kader.1829@hotmail.com, <https://orcid.org/0009-0000-7604-8578>

² Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Lisansüstü Eğitim Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü fulyatopcuoglu@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3981-9841>

questioning methods, which are among the high-level thinking skills, ensure that information is stored regularly in the mind. Thus, it will make it easier for individuals to remember and express their knowledge while speaking. Therefore, using the memory retention technique will help speaking skills become more effective and efficient. Qualitative research design was used in this study. The technique of keeping the object of study in memory consists of activities. The memory retention technique will contribute to students remembering more details, thereby enhancing their oral communication skills and making them better speakers. Furthermore, memory retention techniques will enhance vocabulary, facilitating the rapid recall of essential information for speaking and benefiting the retrieval of previously learned knowledge and addressing complex subjects. Practical application is essential for effectively utilizing memory retention techniques. In the study, a design-based research model has been employed. The study object of the research consists of memorization technique activities. In the research, document analysis was used in data collection and content analysis was used in data analysis. As a result, recommended activities that can be used in speaking activities related to the memory retention technique are included.

Keywords: Memory retention technique, speaking skill, speech, technique

Giriş

İnsanların sosyal bir varlık olmasına ve diğer insanlarla iletişim kurmasına yardımcı olan dil, insanı diğer canlı varlıklardan ayıran en temel özelliğdir. İnsan, çevresinden aldığı sözel veya görsel uyarıları birtakım zihinsel süreçler neticesinde anlar; onları yeri ve zamanı gelince diğer insanlarla paylaşma ihtiyacı duyarak çevresine anlatır. İnsanın çevresindeki uyarıcıları algılayıp işlediği anlama becerileri okuma ve dinleme; diğer insanlarla paylaşmak için kullandığı anlatma becerileri ise konuşma ve yazmadır (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2011, s.201). Bu dört beceri arasında konuşma ve dinleme en çok kullanılan iki beceri alanıdır. İnsan ömrü boyunca okuyup yazmadan hayatını devam ettirebilir ancak konuşma ve dinleme eylemlerini yapmadan yaşantısına devam etmesi mümkün değildir. Bu sebeple Türkçe eğitiminde konuşma ve dinleme eğitimi üzerinde daha fazla durulması ve bu becerilerin gelişmesi için çaba sarf edilmesi doğru olacaktır (Topçuoğlu, 2011, s. 150).

Çaba sarf edilmesi gereken bu iki beceriden biri olan konuşma becerisinin önemi programda yer alan genel amaçlar bölümünde şöyle açıklanmaktadır (MEB, 2019, s.8):

1. Duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması
2. Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları.

Programda (MEB, 2019, s.6), “konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve

rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaşacakları sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmelerinin” amaçlandığı ifade edilmektedir. Konuşma becerisine yönelik olarak programda yer alan amaçlara ulaşmak için öğretmenlerin kullanabileceği çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerine yer verilmektedir. Bu yöntem ve teknikler arasında, konuşma becerisini geliştirmenin bir yolu da konuşma ile bellek arasında kurulan ilişkidir. Bu bağlamda hafızada tutma tekniğinin önemli bir role sahip olduğu görülmektedir. Hafıza kapasitesinin daha etkili bir şekilde kullanılması için son zamanlarda hafıza geliştirme stratejilerine olan ilginin arttığı gözlenmektedir. Hafızayı geliştirmenin temel amaçlarından biri, istenilen bilginin beyne daha etkili bir şekilde yerleştirebilme alışkanlığının kazandırılmasıdır. Bu da gerekli bilgileri önem sırasına göre dizmekle sağlanmaktadır. Gereklilik sırası belirlendikten sonra, bu bilgilerin gruplandırılması ve birbirleriyle ilişkilendirilmesi için eğitim yapılması gerekmektedir (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2011, s.201).

Dil, bilgi, kültür, depolama ve aktarım özelliklerini barındıran kavramlardır bu nedenle bu özelliklerin hafızaya dayandığı söylenebilir. Ayrıca bu kavramlar yazılı ve görsel materyallerle saklanabilir ancak konuşma becerisi diğer kavramlardan ayrılarak yalnızca hafızaya dayalı bir yetenek olarak kabul edilmektedir çünkü akıcı ve etkili konuşmanın temelinde beyindeki bilgilerin düzenli bir şekilde ifade edilmesi yatmaktadır. İyi bir konuşmacı, bilgileri düzenli bir şekilde hafızasında muhafaza etmeli ve bu bilgileri gerektiğinde yerinde ve zamanında etkili bir şekilde kullanabilmelidir. (Yalçın, 2002, s.100).

Konuşma yeteneği, temel olarak beyinde düzenlenmiş bilgilerin fiziksel organlar yoluyla dile getirilmesini ifade eder. Başka bir deyişle, konuşma düşüncelerin sözel olarak ifadesidir. Dolayısıyla iletişim kurulacak bilgilerin hafızada sistematik bir şekilde yerleşik olması ve gerektiğinde kullanılmaya hazır olması önemlidir. Bilginin hafızaya sağlıklı yerleştirilmesi hafızanın eğitilmesi ile mümkün olabilir (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2011, s.80). Hafızanın eğitilmesi ve bu sayede konuşma becerisinin etkili olması için hafızada tutma tekniği şu şekilde açıklanmaktadır: “Hafızada tutma tekniğinde amaç, konuşmanın kesintiye uğratılmadan kurallarına uygun biçimde yapılmasını sağlamaktır.” Bu tekniğin uygulama aşamasında, konuşma içeriği düşünce akışına göre düzenlenir. Konuşmadaki cümleler, düşünce gruplarına göre sınıflandırılır ve ortaya çıkan sözlük listeleri kâğıda yazılır. Hayal gücü, abartma, mizah, benzetme vb. den faydalanarak seçilen sözcüklerle küçük bir öykü oluşturulur (MEB, 2006, s.65). Yukarıda sıralanan bu işlemler incelendiğinde, hafızada tutma tekniğinin ezberlemeye ve anlatmaya dayalı bir eylem olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Anlatmaya ve ezberlemeye dayalı olan hafızada

tutma tekniği bellek destekleyici ipuçları ile kullanıldığında öğrenilen bilgilerin daha derinlemesine anlaşılmasına ve hatırlanmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca yeni bilgiyi önceki bilgilerle ilişkilendirerek belleğin güçlenmesine katkı sağlamaktadır ve öğrenilen bilgileri mevcut bilgi tabanınıza uyum içinde yerleşmesini sağlamaktadır. Bellek destekleyici ipuçları Senemoğlu (2007, s.14) tarafından şu şekilde sıralanmıştır:

- Loci/ Mekân/ Yerleşim/ Hafıza Sarayı Tekniği, hafızaya yerleştirilecek bilgiler için zihinde hayali mekân oluşturulmasına dayanır. Bu teknik uygulanırken, bir yapı ya da organizasyon planı öğrenilir. Gerekli bilgi veya malzeme (bir konuşma metni, bir liste vb.) parçalara ayrılır ve her bölüm, zihinsel bir görsel oluşturmak amacıyla yapıya yerleştirilir (Ün, 1986, s.14).
- Zincirleme/Link/Bağlanma Tekniği, öğrenilecek bilgilerin belli bir sıra ile hatırlanması gereken durumlarda kullanılan tekniktir. Bağlama tekniği, zincir sistemi olarak da bilinmektedir ve iki adımdan oluşmaktadır: İlk adımda, öğrenmek istediğiniz her madde için görsel bir imge yaratılmaktadır. İkinci adımda, her madde ile bir sonraki öge arasında görsel bağlantılar kurulmaktadır (Er, 2006, s.16). Bu teknikte hedef kelimeler bir kurgu içinde art arda kullanılır. Hatırlanması gereken her bilgi sistematik şekilde bir diğeri ile ilişkilendirilerek öykü oluşturulur (Oflaz, 2017, s.16).
- Askı/Kanca/Çivileme/Peg System Kelime Tekniği, numaralandırılmış ve sıralanmış bilgilerin ezberlenmesi ve hatırlanmasında oldukça etkili bir tekniktir. Bu tekniğin amacı, ezberlenmesi gereken sıralanmış bilgiler ile nesnelere arasında ilişki kurarak, bu nesnelere hareketle bilgilerin hatırlanması sağlamaktadır. Hatırlanması istenen bilgilerin sayılara benzetilmesi de hatırlama sürecini hızlandıracak yöntemlerden biridir (Oflaz, 2015, s.18).
- Anahtar Kelime/Keyword Tekniği, bir kelime veya kavramı somutlaştırarak kelimelerin ses benzerliğinden yararlanarak zihinden tutmayı sağlayan bir bellek destekleyici tekniktir (Korkmaz ve Mahiroğlu, 2007, s.24).

Araştırmada konuşma etkinlikleri oluşturulurken hafızada tutma tekniğinin verimliliğini artırmak için bellek destekleyici ipuçlarından yararlanılmaya çalışılmıştır. Oluşturulan etkinliklerde kullanılan bellek destekleyici ipuçları şunlardır: Loci/Mekân/Yerleşim/Hafıza Sarayı Tekniği, Zincirleme/Link/ Bağlanma Tekniği, Askı/Kanca/ Çivileme/Peg System Kelime Tekniği ve Anahtar Kelime/ Keyword Tekniği. Bu ipuçlarının kullanıldığı etkinlikler sayesinde öğrencilerin hafızalarını etkili kullanarak konuşmalarında olayları ve bilgileri sıraya koyarak

anlatması, konuşmalarında sebep sonuç ilişkisi kurması, bilginin sistematik şekilde hatırlanması amaçlanmaktadır. Bu çalışma öğretmenlere ve diğer eğitimcilere hafızada tutma tekniği ile kullanılarak oluşturulan etkinliklerinin nasıl kullanacakları dair yol gösterici olacaktır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Tasarım tabanlı araştırma modelinin başlıca amacı doğal koşullardaki öğretme-öğrenmeyi etkileyecek yeni kuramları ve uygulamaları ortaya koymaktır (Brown, 1992; Collins, 1992). Bu yöntem değişik öğrenme biçimleri tasarlamayı ve bu öğrenme biçimlerini çalışmayı gerektirir. Tasarım tabanlı araştırma, öğrenme ortamlarının tasarlanması ve kuramların üretilmesinde kullanılır ve araştırma sürecinde sürekli olarak devam eden tasarım, karar verme, analiz ve tasarımın gözden geçirilmesi döngüsüne sahiptir (Cobb, 2001; Collins, 1992). Tasarım tabanlı araştırma yönteminin kullanıldığı araştırmalar sadece başarı veya başarısızlığı değil aynı zamanda öğrenmenin olduğu etkileşimlere de odaklanır. Tasarım tabanlı araştırma yöntemi, varolan kuramları test etmek yerine, yeni ürünler geliştirmek için çeşitli araştırma yöntemlerini bir araya getirir (Edelson, 2001). Tasarım tabanlı araştırma yöntemi ile üç farklı türde tasarım yapmak ve ürün geliştirmek mümkündür (Design Based Research Collective, 2003):

- Yenilikçi öğrenme ortamlarının geliştirilmesi,
- Yeni sınıf uygulamalarının geliştirilmesi ve
- Yeni öğrenme kuramlarının geliştirilmesi.

Araştırma Kaynakları

Araştırma kaynakları, hafızada tutma tekniği ile ilgili yapılmış akademik çalışmalardan, Türkçe dersi öğretim programından, konuşma becerisi ile ilgili yerli ve yabancı kaynaklardan, kitaplardan, makalelerden, tezlerden ve elektronik ortamdan elde edilmiş bilgilerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, etkinliklerin tasarım sürecinde alan yazında kaleme alınmış olan makaleler doküman analizi yoluyla değerlendirilip veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Doküman inceleme, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman inceleme de anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, deneysel bilgi

geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin ve Strauss, 2008). Tasarlanan etkinlikler uzman görüşüne sunulmuş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada veriler etkinlik tasarlama yönergesine uygun olarak kodlanmıştır. İkinci aşamada, ilk aşamada elde edilen kodlardan oluşan veriler belirli kategoriler altında toplanılarak temalar oluşturulmuştur. Üçüncü aşama da veriler kodlara ve temalara göre düzenlenerek tanımlanmıştır. Dördüncü ve son aşama da ise detaylı bir şekilde tanımlanan ve sunulan bulgular yorumlanmıştır.

Bulgular

Bulgular, konuşma etkinlik tasarımı yapılarından oluşmaktadır.

Loci/ Mekân/ Yerleşim/ Hafıza Sarayı Tekniği

Belleği güçlendirmek, bilginin hatırlanmasını kolaylaştırmak, bir yapının planının ezberlenmesini sağlamak için görsel veya mekânsal zekânın kullanıldığı etkili bir stratejidir. Öğretilmek istenilen bilgiler için zihinde hayali bir mekân oluşturulmasına dayanır.

Konuşma Etkinliği Tasarımı Örneği: 1

Etkinliğin Adı: Hafıza Sarayım

Sınıf Seviyesi: 6.Sınıf

Kazanımlar:

Konuşma stratejilerini uygular.

Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.

Etkinlik 3 aşamadan oluşmaktadır.

Konuşma Öncesi

Öğrencilerin konuşma öncesi zihinsel tasarım yapmalarını teşvik etmek amacıyla öğrencilere iki farklı hazırlık sorusu sorulur. Hazırlık sorularının amacı öğrencilerin konuyla ilgilenmelerini sağlamaktır. Bu sebeple sorular genellikle bilgiye değil yoruma dayalı olarak öğretmen tarafından sınıfa sözlü bir şekilde yöneltilir.

1. Öğretmen öğrencilere sürekli gözlerinin önünde bulunan bir mekânı düşünmelerini ve bu mekânda yer alan öğeleri zihinde canlandırmalarını söyler. Öğretmen bu mekânın her gün yürüdüğünüz bir yol, kendinize ait bir oda gibi olabileceğine dair örnekler verir. Konuşmaya istekli olan öğrencilere söz hakkı verilir.
2. Öğretmen öğrencilere seçilen mekân belirlendikten sonra bu mekânı diğer mekânlardan ayıran özellikleri düşünmelerini söyler. Mekânda yer alan eşyalarının renklerini, şekillerini, boyutlarını düşünerek zihinlerine yerleştirmeleri söylenir.
3. Bu iki sorunun sorulma amacı öğrencilerin ön bilgilerini harekete geçirerek Loci/Mekân/Yerleşim/Hafıza Sarayı Tekniğinin seçme ve belirleme basamaklarının sezdirilmesidir.

Konuşma Sırası

Konuşma sırasında, konuşmacının, öğrencilerin ve dinleyici konumundaki öğrencilerin rolleri farklılık göstermektedir.

Rehber rolünü üstlenen öğretmen, konuşma sırasında tüm öğrencilerin etkin bir şekilde katılımını sağlamaya çalışmaktadır. Bunun için;

1. Öğretmen yaşadıkları şehirdeki doğal ve tarihi yerlerin adlarını tahtaya yazar. Bu aşamadan sonra Loci/Mekân/Yerleşim/Hafıza Sarayı Tekniğinin seçme basamağı uygulanır. Öğrencilerden, bu adları sıra ile belleklerine yerleştirmeden önce zihinlerinde çok iyi bildikleri bir yeri canlandırmaları istenilir. Öğrencilere zihinlerinde canlandıracakları bu yerin kendi odaları olabileceğini, sürekli vakit geçirdikleri okulu ya da çok iyi bildikleri başka bir yeri de seçebilecekleri söylenir.
2. İkinci olarak belirleme basamağı için zihinlerinde oluşturdukları bu mekânı diğer mekânlardan ayıran özellikleri düşünmeleri istenilir. Eşyaların detaylarını yerlerini, renklerini, boyutlarını hayal etmeleri söylenir.
3. Üçüncü basamak olan yerleştirme basamağı için belirledikleri mekânların içinde olan eşyaları detaylı bir şekilde düşünüp not almaları istenilir. İlişkilendirme basamağında ise bu eşyalar ile yaşadıkları şehirdeki doğal ve tarihi yerlerin adlarını eşleştirmeleri söylenir. Tahtaya yazmış olduğu doğal ve tarihi yerlerin adları silinir.
4. Öğrencilere hazırladığı konuşma etkinlik tasarımını dağıtılır. Konuşma etkinlik tasarımı iki bölümden oluşmaktadır. Öğretmen kendine ait olan bölümü elinde tutar; öğrencilere ait olan bölüm için etkinlikte yer alan öğrenci sayısı kadar çoğaltılır. Öğrencilere konuşma etkinlik tasarımını dağıtılır ve tekniğin son basamağı olan kullanma basamağı için

öğrencilerden zihinlerinde kodladıkları yerleri sırası ile yazacakları hikâyede kullanmalarını istenilir. Yazdıkları hikâyeleri canlandıracaklarını belirtilir. Canlandırma sırasında nelere dikkat edecekleri konusunda sınıfa soru yöneltilir. Bu görevin amacı, dinleyicilerin sürecin bir parçası olmalarını teşvik ederek daha etkin bir şekilde katılmalarını sağlamaktır.

Konuşma Sonrası

1. Bu aşama konuşmayı değerlendirme aşamasıdır ve bu aşamada dinleyici olan öğrenciler Loci/Mekân/Yerleşim/Hafıza Sarayı Tekniğinin kullanılarak oluşturulduğu hikâyelerin canlandırılmasını değerlendirmek için ellerinde bulunan konuşma etkinliği formunu doldurur. Canlandırma yapan öğrencilere heyecanlanıp heyecanlanmadıkları nerede zorlandıkları, işitilebilir ses tonuyla konuşup konuşmadıklarına dair genel sorular sorulur.
2. Sınıfa hikâye metnindeki yerlerin sırlamasının doğru olup olmadığı sorulur ve sıralama kontrol edilir.
3. Sonrasında tahtadaki öğrencilerde yerlerine oturtulur.
4. Dinleyici öğrenciler canlandırma yapan arkadaşlarını ellerindeki forma göre değerlendirmek için söz hakkı alır.
5. Dinleyici öğrenciler canlandırma yapan arkadaşlarını değerlendirirler.

Zincirleme/ Link/ Bağlama/ Tekniği

Öğretilecek bilgilerin belli bir sıra içinde hatırlanması gerektiği durumlarda görsel imgelerle bağlantılar kurarak kullanılan bir tekniktir. Bu teknikte verilen her bir maddenin görsel imgesi oluşturulur ve her bir madde birbiri ile ilişkilendirilerek hikâye yazılır. Görsel imgelerle kelimelerin ilişkilendirilmesi hatırlamayı kolaylaştırır.

Konuşma Etkinliği Tasarımı Örneği: 2

Etkinliğin Adı: Kelimelerimi Zincirliyorum

Sınıf Seviyesi: 6.Sınıf

Kazanımlar:

Konuşma stratejilerini uygular.

Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.

Etkinlik tasarımı renkli kutunun içerisinde içi su dolu pet şişe ve öğrenci çalışma yapraklarından meydana gelmektedir.

Etkinlik 3 aşamadan oluşmaktadır:

Konuşma Öncesi

Konuşma öncesinde, öğretmen öğrencilerin dikkatlerini derse çekmek öğrencileri derse güdülemek ve merak duygularını harekete geçirmek amacıyla renkli ve ağzı kapalı bir kutu ile derse girer. Burada amaç öğrencilerin derse olan ilgisini çekmektir. Kutunun içinde neler olabileceği sorusu sözlü olarak tüm sınıfa yöneltilir.

1. Kutunun içinde eşyalar varsa kutunun dolu olduğunu söylenir. Kutunun içinde eşyalar yoksa kutunun boş olduğu belirtilir. Karşıt anlamlı kelimenin ne olduğunu sezdirmeye çalışmak için ilave sorular sorularak doğru cevaba doğru öğrenciler yönlendirilir.
2. Kutunun içindeki şişe çıkartılır. Elini gösterir. Şişedeki suyu eline döker eline ne olduğu sorulur tüm sınıftan elinin ıslandığı cevabının gelmesi beklenilir ve az evvel elinin kuru olduğunu belirtir. Zıt anlamlı kelimeleri farklı örneklerle hatırlatır.

Konuşma Sırası

Dersin işleniş bölümü olan bu aşamada konuşma sırası etkinliği olarak:

1. Öğretmen: Tahtaya öğretilmesi gereken kelimeleri yazar bu kelimelerin karşıt anlamlarını sorar doğru cevapları yazar.
2. Konuşma etkinlik tasarım kâğıtlarını sınıfa dağıtılır. Tahtaya oluşturduğu listeyi sıralı şekilde konuşma etkinliği tasarımı kâğıtlarına yazmaları istenilir ve yazılan her bir maddenin görsel imgesini oluşturmaları söylenir. Bu imgeleri isterlerse boyayabilecekleri belirtilir. Yazılanlar görsel imgelerle desteklenirken görseller arasında bağ kurmaya çalışılması gerektiği söylenir.
3. Öğrenciler görsellerle ilişkilendirdikleri kelimeleri art arda kullanarak hikâye oluşturur.

Hikâyeyi oluşturan öğrenci hikâyesini okur ve hikâyesi üzerine konuşur.

Konuşma Sonrası

Bu aşamada öğrenciler etkinliği tamamlar. Öğrenciler oluşturdukları hikâyeleri okur. Öğrencilere zincirleme tekniğini kullandıkları söylenir ve bu teknikle ilgili bilgi verilir. Zincirleme tekniğinin doğru uygulanıp uygulanmadığını değerlendirir. Değerlendirme aşaması olan bu bölümde tekniğin öneminden bahsedilir. Edinilen bilgilerin hafızdan istenildiği zaman geri

getirilmesi için hafıza tekniklerinden yararlanılması gerektiğinden bahsedilir. Sırasıyla öğrenilen bilgilerin hatırlanması için bir önceki bilgiden yararlanılabileceği üzerinde durulur.

Askı/ Kanca/ Çivileme/ Pegword/ Peg System Kelime Tekniğı

Ezberlenmesi gereken bilgilerin herhangi bir nesne ile ilişkilendirilip ilişkilendirilen nesneden hareketle hatırlanmasına dayalı bir tekniktir. Hatırlamayı kolaylaştıran etkili teknikler arasında gösterilebilir.

Konuşma Metni Etkinliğı Tasarımı Örneğı: 3

Etkinliğın Adı: Kelimelerim Askıda

Sınıf Seviyesi: 5.Sınıf

Kazanımlar:

Konuşma stratejilerini uygular.

Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.

Etkinlik tasarımı, 1'den 9'a kadar sayıların yazıldığı konuşma etkinliğı tasarımı kâğıtlarından oluşur.

Etkinlik 3 aşamadan oluşmaktadır.

Konuşma Öncesi

Etkinlik tasarım kâğıtları öğrencilere dağıtılır.

Konuşma öncesinde, öğrencilere kullanılacak teknikler ilgili hazırlık soruları sorulur.

1. Öğretmen tahtaya çivi, askı, kanca resimleri çizer. Burada amaç öğrencilerde merak duygusu uyandırmaktır.
2. Tahtaya çizdiklerinin ne olduğunu ve günlük hayatta ne işe yaradıkları sorularını sınıfa yöneltilir (Öğrencilere sorulacak olan sorudaki amaç tekniğın nasıl işe yarayacağını sezdirmeğdir.)
3. Kelimeleri beynimize asabilir miyiz? Sorusunu sınıfa yönelterek Askı/Kanca/Çivileme/Pegword/Peg System Tekniğının ne işe yaradığı konusunda farkındalık oluşturmaya çalışılır.

Konuşma Sırası

Dersin işleniş bölümü olan bu aşamada konuşma sırası etkinliği olarak:

1. Öğretmen tahtaya 9 tane kelime yazar.
2. Tahtaya yazılan kelimelerin yanlarına benzerliklerini düşünerek 1'den 9'a kadar bir rakam yazmaları istenir. Sayılar ile ilişkilendirilmesi istenilen kelimeler: mum, ördek, tabure, çatal, eldiven, at, balta, gözlük ve balondur.
3. Öğrencilere sayılar ile verilen kelimelerin hangi özelliklerini düşünüp ilişkilendirdikleri sorusunu tüm sınıfa yöneltilir ve öğrencilerin bu konuda düşüncelerinin paylaşmaları sağlanır.
4. Sayılarla kelimeler arasında oluşturdukları ilişki sonucu askı sözcük elde ettikleri söylenir. Elde edilen askı sözcükler 1. mum, 2. ördek, 3. tabure, 4. çatal, 5. eldiven, 6. at, 7. balta, 8. gözlük, 9. Balondur.
5. Elde ettikleri askı sözcüklere etkinlik tasarımı yazan Gülten Dayıoğlunun 9 eserini takmaları istenir. Askı sözcüklere asılması beklenen Gülten Dayıoğlu'nun eserleri: Fadiş, Dört Kardeştiler, Suna'nın Serçeleri, Ölümsüz Ece, Sekizinci Renk, Yeşil Kiraz, Kaf Dağı'nın Ardına Yolculuk, Sıcak Ekmek, Uçan Motor'dur.
6. Örnek olması için öğretmen kendi oluşturduğu örneği tahtaya yazar. Örnekler: Mumu eline alan Fadiş elini yaktı. Bahçedeki yavru ördekler 4 kardeştiler. Suna'nın Serçeleri bahçedeki taburedeki yemleri yedi. Ölümsüz Ece elindeki çatalla uçan halının üstünde köfte yedi. Sekizinci Renk adını verdiğim mavi eldiveni kaybettim. Mehmet elinde bir torba Yeşil Kirazla ata bindi. Kral elinde balta ile Kaf Dağı'nın Ardına Yolculuk yaptı. Gözlüklerinin üstünden bakan babaannem akşama Sıcak Ekmek al dedi. Uçan Motor ve mavi balon en sevdiğim şeylerdir.
7. Daha sonra öğrencilerden kendi askı sözcüklere taktıkları eserlerden hikâyeler oluşturmaları istenilir.

Konuşma Sonrası

Öğrenciler etkinliği tamamlar. Oluşturulan hikâye gönüllü öğrencilere okutulur. Öğrencilere insan beyninde uzun süreli bellek ile duyguların aynı merkezde olduğu söylenir. Duygu içeren her bilginin hatırlanmasının daha kolay olduğu belirtilir. Kullanılan teknik ile ilgili öğrencilerin görüşleri alınır.

1. Hikâyeyi oluşturan öğrencilerden gönüllü olanlardan hikâyeyi okumaları istenilir.
2. Gönüllü öğrenci hikâyeyi okuduktan sonra Askı/Kanca/Çivileme/Peg System Kelime Tekniği üzerine öğrencilerin görüşleri alınır.

3. Askı/Kanca/Çivileme/Peg System Kelime Tekniğinin hatırlama üzerindeki büyük etkisi olduğunu ve sıralı bilgileri hatırlamak için kullanabilecekleri söylenir.

Anahtar Kelime/ Keyword Tekniği

Bilgilerin daha kolay hatırlanması için özelleştirilmiş bağlamsal bir tekniktir. Anahtar kelimeler hatırlanması gereken bilginin özünü ve önemli noktalarını temsil eder. Bu teknikte hatırlanmak istenilen bilginin anahtar kelimesi belirlenir. Belirlenen anahtar kelime hatırlanmak istenilen bilgi ile ilişkilendirilir. Görsel imgeler hafızada güçlü izlenim bırakacağı için anahtar kelimeler görselleştirilir. Anahtar kelimelerin hatırlanması için bir düzen içinde bağlam oluşturulmalıdır. Bu bağlam bir hikâye olabilir.

Konuşma Etkinliği Tasarımı Örneği: 4

Etkinliğin Adı: Anahtarım Nerede

Sınıf Seviyesi: 6.Sınıf

Kazanımlar:

Konuşma stratejilerini uygular.

Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.

Etkinlik 3 aşamadan oluşmaktadır.

Konuşma Öncesi

Öğretmen sınıfa adem, âdem, aşık, âşık, adet, âdet, hal, hâl, hala, hâlâ kelimelerin anlamlarını içeren görselleri gösterir. Görseller üzerine sınıfta beyin fırtınası yapılır. Buradaki amaç anahtar kelime tekniğinin kaydetme basamağını uygulamaktır. Kaydetme basamağında öğretmek istenilen kelimelerin hatırlanmasını kolaylaştırmak için kelimeler görsellerle ilişkilendirilir.

Konuşma Sırası

1. Öğretmen tahtaya alta alta sırasıyla adem, âdem, aşık, âşık, adet, âdet, ala, âlâ, hal, hâl, hala, hâlâ kelimelerini yazar.
2. Öğretmen her kelime ile ilgili bir cümle oluşturur.
3. Öğrencilerden dağıtılan etkinlik kâğıtlarına aynı kelimeleri kullanarak cümle kurmalarını ve bu cümlelerin içinde kullanacakları anahtar kelimeleri hatırlatacak resim çizmeleri istenilir.

4. Öğretmen tahtaya bu kelimelerden oluşturduğu tekerlemeler yazar. Anahtar kelimelerin altlarına kelime ile ilişkili resim çizer.
5. Adem âdem aşık âşık,
Adet âdetin izinde hal, hâlde,
Hala, hâlâ sevda dolu bir kalp çarpar,
Hakim hâkim aşkı yargılar durur.
Ala âlâ dağlar yükselir,
Gökyüzünde kuşlar süzülür,
Aşkın izinde yürekler coşar,
Tekerlemeler dilden dile dolaşır.
6. Öğrencilerden bu kelimeleri kullanarak benzer bir tekerleme yazıp ezberleyip okumalarını istenilir.

Konuşma Sonrası

Öğrenciler etkinlikleri tamamlar. Öğretmen, tahtaya yazdığı örnek tekerlemeyi vurgu tonlamaya dikkat ederek okur.

1. Öğrencilerin yazdıkları tekerlemeleri okumalarını ardından öğrencilerden tekerlemeleri tahtaya yazmaları istenilir.
2. Öğrencilerden tahtaya yazdıkları tekerlemelerdeki anahtar kelimelerin yanına anahtar kelimeleri hatırlatacak resim çizmeleri istenilir. Çizdikleri resim üzerine öğrencilere sorular sorulur.

Tartışma

Hafızada tutma tekniği, kişinin belirli bilgileri, belirli bir sıra içerisinde hatırlayabilme yeteneği olarak ifade edilmektedir. Bu teknik iletişim sırasında önemli noktaları hatırlayarak daha etkili bir konuşma yapma becerisini içermektedir. Konuşma becerilerini olumlu bir şekilde etkilemektedir. Hafızada tutma tekniği konuşmacının sunum sırasında önemli verileri hatırlamasına ve konuşmasını düzenlemesine yardımcı olmaktadır bu da dinleyicilerle daha etkili bir iletişim kurmasına etki etmektedir. Konuşma becerilerinin geliştirilmesi için kullanılacak etkili bir yöntem olarak ele alınabilmektedir. Yapılan çalışmada hafızada tutma tekniği kullanılarak tasarlanan etkinliklerin konuşma becerisine katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Konuşma becerisinin gelişmesi için yöntem ve tekniklerden sık sık faydalandığı bilinmektedir.

Alanyazın tarandığında konuşma becerisinin gelişmesi için birçok yöntem ve teknik ile çalışıldığı görülmektedir. Bu yöntem ve tekniklerin konuşma becerisinin gelişmesine katkı sağladığı söylenmektedir. Hafızada tutma tekniği ile yapılan bu çalışma diğer çalışmalar gibi konuşma becerisinin gelişmesine katkı sağlaması için yol gösterici olması düşünülmektedir.

Topçuoğlu Ünal ve Yangil (2019) “İkna etme tekniğinin konuşma tutumu üzerindeki etkisini” belirlemek için 65 öğretmen adayına ikna etme tekniğiyle oluşturulan 6 haftalık ders programı uygulanmıştır. Uygulama sonucunda ise ikna etme tekniği kullanılarak oluşturulan dersin konuşma becerisi tutumu olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Sağlam ve Doğan (2013) “7. Sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerilerini” tespit etmek için 98 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin 3 dakikalık hazırlıksız konuşmayı tamamlayamadığı ve yapılan değerlendirmede ise bu öğrencilerin ortalamalarının 100 üzerinden 38 olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin konuşma becerilerinin geliştirmek için hazırlıksız konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik öneriler sunulmuştur.

Özdemir, S. (2017) “Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarını gidermede hazırlıklı konuşmaların rolünü” belirlemek için deneysel desenli öntest- sontest desenini kullanılmıştır. Çalışmayı 41 aday öğretmen üzerinde gerçekleştirilmiştir. Hazırlıklı konuşma çalışmaları belirlenirken Türkçe Öğretim Programı’nda önerilen etkinlikler kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda hazırlıklı konuşma yapıldığında öğretmen adaylarının kaygılarının azaldığı gözlemlenmiştir. Konuşma becerilerinde yaşanan kaygının giderilmesi ve konuşma becerisinin geliştirilmesinde hazırlıklı konuşma yöntemi kullanılmasına sık sık yer verilmesi gerektiği görülmüştür.

Yaman ve Karaarslan (2012) “Konuşma becerisinin geliştirilmesinde beyin fırtınası tekniğinin etkisi” adlı çalışmada amaç ortaokul öğrencilerinin konuşma becerilerine beyin fırtınası tekniğinin etkisini belirlemektir. Nitel araştırma deseninde yapılan çalışmada beyin fırtına tekniği merkezde kullanılmış ve dersler kayıt altına alınmıştır. Öğrencilerden elde edilen verilerin incelenmesi sonucunda beyin fırtınası tekniğinin konuşma becerisine olumlu katkılar sağladığı sonucuna varılmıştır.

Bu çalışmada, belirtilen çalışmalarla benzer öneriler sunulmaktadır. Hafızada tutma tekniği diğer kullanılan teknikler gibi konuşma becerisinin gelişmesine katkı sağlayabilir. Hafızada tutma tekniği ile konuşmalar daha etkili bir planla yapılabilir ve yaratıcı düşünce yeteneği gelişebilir. Hafızada tutma tekniği kullanılarak yapılan konuşmalar öğrencilerin

özgüvenine katkı sağlayabilir bu sayede öğrencide oluşacak kaygıyı azaltabilir. Derin düşüncelerini sağlayabilir.

Sonuç ve Öneriler

2006 Türkçe dersi öğretim programında yer alan “hafızada tutma tekniği” nin etkinliklerle zenginleştirilmeye çalışılması ve konuşma becerisine katkı sağlamanın amaçlandığı bu makalede hafızada tutma tekniğinin içinde bulunan Loci/Mekân/Yerleşim/Hafıza Sarayı Tekniği, Zincirleme/Link/Bağlanma Tekniği, Askı/Kanca/Çivileme/Peg System Kelime Tekniği ve Anahtar Kelime/Keyword Tekniği kullanılarak konuşma etkinlikleri tasarlanmıştır. Hafızada tutma tekniği, konuşma becerisini geliştirmede önemli bir rol oynar çünkü konuşurken düşüncelerin organize edilmesine, fikirlerin net bir şekilde açıklanmasına ve konuşma yapmak için gereken bilginin hatırlanmasına yardımcı olmaktadır. İyi bir hafızada tutma tekniği, konuşma hazırlığı sırasında, konuşma esnasında ve sonrasında hatırlanması gereken noktaları netleştirir ve konuşmanın daha etkili olmasını sağlamaktadır. Ayrıca konuşma öncesi konuşmaya daha iyi odaklanıp, daha planlı ve düzenli bir sunum yapılmasına yardımcı olmaktadır. Bu nedenle, hafızada tutma teknikleri, konuşma becerisini geliştirmek için büyük önem taşımaktadır. Bu teknik içerisinde yer alan Loci/ Mekân/Yerleşim/Hafıza Sarayı Tekniği kullanılarak tasarlanan konuşma etkinliği, planlanırken amaç konuşmacının konuşma sırasında hatırlaması gereken önemli noktaları kolay bir şekilde hatırlamasına yardımcı olmaktadır. Etkinlik tasarlanırken konuşmacıların özgüvenini artırmak ve konuşmaya hazırlanırken konuşmacıların stresini azaltmak için düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca tasarlanan etkinlikte konuşmacının konuya hâkimiyetini artırmak ve sunumunun daha akıcı ve etkileyici olması için çalışılmaktadır.

Hafızada tutma teknikleri içerisinde yer alan diğer teknik Zincirleme/Link/Bağlanma Tekniğidir. Bu tekniğin kullanılarak tasarlandığı etkinlikteki amaç öğrencilerin düşüncelerini organize etmeleri, kelime dağarcıklarını genişletmeleri, akıcı şekilde konuşmalarını sağlamaktır. Tasarlanan etkinlikte konuşmacıların ilişkilendirdikleri kelimeleri hatırlayarak organize şekilde kullanmaları sağlanmaya çalışılmaktadır.

Hafızada tutma teknikleri içerisinde yer alan ve konuşma becerilerini geliştirmede etkili olan önemli tekniklerden bir diğeri de Askı/Kanca/Çivileme/Peg System Kelime Tekniğidir. Bu tekniğin kullanılarak tasarlandığı etkinliklerdeki temel amaç konuşmacıların ilişkilendirdikleri sayılarla nesnelere sayesinde hatırlamaları gereken bilgileri hızlı bir şekilde ifade edebilmeleridir. Bu teknik sayesinde konuşmacıların düşünme hızlarının artırılması planlanmaktadır. Ayrıca

ilişkilendirilme sayesinde konuşmacıların kelime hazneleri büyüyecek ve bu sayede konuşmacılar düşüncelerini hızlı ve akıcı şekilde ifade edecektir.

Anahtar Kelime/Keyword Tekniği, kullanılarak tasarlanan etkinlikteki amaç kelimelerin sözlük anlamlarını öğretmek ve kelimelerin vurgu ve tonlamalarını doğru yapılmasını sağlamaktır. Teknikte kullanılan kelimeler Türkçede sık sık karıştırılan kelimelerden oluşturulmuştur. Bu kelimler akıcı şekilde ve doğru telaffuz edilmesi için anahtar kelime tekniği kullanılarak tekerleme şeklinde öğretilmeye çalışılmıştır.

Tüm bu sonuçlardan yola çıkarak hafızada tutma tekniğinin etkinliklerle zenginleştirilmeye çalışılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Hafıza tutma tekniği etkinliklerle zenginleştirilirken etkinliklerin öğrencilerin etkili konuşma yapabilmeleri için ihtiyaç duydukları bilgileri hatırlamaların da katkı sağlayabilir. Öğrenciler konuşma yaparken konuya hâkim olmaları için etkili bir teknik olarak kullanılabilir. Hafıza tutma teknikleri özellikle konuşma becerilerinin içinde yer alan “olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır” kazanımını kazandırmada etkili bir yöntem olarak kullanılabilir. Çünkü hafızada tutma teknikleri içerisinde yer alan Loci/Mekân/Yerleşim/Hafıza Sarayı, Zincirleme/Link/Bağlanma, Askı/Kanca/Çivileme/Peg System ve Anahtar Kelime/Keyword Tekniklerinin ortak özelliklerinden biri önemli fikirlerin, olayların, durumların, planlı ve organize bir şekilde anlatılmasını sağlayarak etkili bir akış sağlamaktır.

Sonuç olarak bu tekniklerin aktif olarak kullanılmasının konuşma becerilerini geliştirmede ve konuşmacıların daha iyi planlama ve hazırlık yapmalarına yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Bu tekniklerin görsellerle ilişkilendirilmesi, öğrencilerin duyularının harekete geçirmesini kolaylaştıracak ve öğrencilerin hatırlamalarını hızlandıracağı düşünülmektedir. Hafızada tutma teknikleri, konuşmacının hazırlık sürecinde daha etkili bir şekilde çalışmasına ve kendine güvenli bir şekilde konuşma yapmasına yardımcı olması planlanmaktadır. Öğrencilerin daha etkili konuşmaları, bilgileri organize şekilde öğrenmeleri, olayları belli bir sıra ile anlatmaları için bu tekniklerin kullanılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

Brown, A. L. (1992). Brown, A.L. Design experiments: Theoretical and methodological challenges in creating complex interventions in classroom settings. *Journal of the Learning Sciences*, 2(2), 141-178.

- Cobb, P. (2001). Supporting the improvement of learning and teaching in social and institutional. D. Klaher, & S. Carver içinde, *Cognition and instruction* (s. 455-478). Cambridge: MA: Lawrence Erlbaum Associates.
- Collins, A. (1992). Collins, Towards a design science of education. E. Scanlon, & T. O'Shea içinde, *New directions in educational technology* (s. 15-22). Berlin: Springer.
- Corbin, J., & Strasuss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage.
- Design-Based Research Collective . (2003). Design based research: An emerging paradigm for educational inquiry. *Educational Researcher*, 32(1), 5-8.
- Edelson, D. (2001). Design research: What we learn when we engage in design. *Journal of the Learning Sciences*, 11(1), 105-121.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2006). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (6, 7, 8. sınıflar)* . Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2019). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (6, 7, 8. sınıflar)* . Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Oflaz, A. (2015). Yabancı dil öğretiminde duyu temelli bellek stratejileri uygulamalarıyla kelime bilgisi geliştirme öğrencilerin edim ve edinç düzeylerine etkileri. *Yayınlanmamış doktora tezi. On dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Oflaz, A. (2017). Bellek destekleyicilerin Almanca öğretiminde kullanımı. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(2), s. 22-41.
- Özdemir, S. (2018). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygısını Gidermede Hazırlıklı Konuşmaların Rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 361-374.
- Sağlam, Ö., & Doğan, Y. (2013). 7. Sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 43-56.
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim, öğrenme ve öğretme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Temizyürek, F., Erdem, İ., & Temizkan, M. (2011). *Konuşma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
-
-

- Topçuoğlu Ünal, F., & Özden, M. (2019). *Diksiyon ve konuşma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Topçuoğlu, F. (2011). *Ana Dili Öğretiminde Beceri Alanları İlköğretim İkinci Kademe Türkiye ve İngiltere Örneği*. İstanbul: Kerasus Yayınları.
- Ünal, K. (1986). Öğrenmeyi ve hatırlamayı kolaylaştırma yolları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 115-119.
- Yalçın, A. (2022). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Akçağ Basım Yayım.
- Yaman, H., & Karaarslan, F. (2012). Konuşma becerisinin geliştirilmesinde beyin fırtınası tekniğinin etkisi: bir eylem araştırması. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume*, 7(4), 545-536.
- Yangil, M., & Topçuoğlu Ünal, F. (2019). İkna etme tekniğinin konuşma tutumu üzerindeki etkisi 7(2), 321-336. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 321-336.